

מקורות לספר יהושע - העברת הירדן

חברה נ"ך - ק"ק פועלי צדק
ר' אהרן צבי הלוי ילקוט

רש"י יהושע פרק ג

(ג) והלכתם אחרי - נשתנה המסע הזה משאר מסעות שכל זמן שמושה היה קיים היה עמוד הענן נוסע תחלה ומראה להם הדרך והארון נוסע אחר ב' דגלים עכשיו הארון נוסע תחלה:

מלבי"ם יהושע פרק ג:ז

כמו שקריעת ים סוף היה באמצעות משה ובכחו. כי לא הוצרך להעשות נס לצורך העברתם, כי הירדן אינו נהר גדול כ"כ לשלא יוכלו לעבור בו בלא נס, ויעקב אמר (בראשית לב, י) כי במקלי עברתי את הירדן, והמרגלים עברו בו בלא נס:

תהלים פרק קיז

(א) בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז:
(ב) היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו:
(ג) הים ראה וינס הירדן יסב לאחור:

מלבי"ם תהלים פרק קיז

(ג) הים ראה וינס והירדן יסוב לאחור, וכבר בארתי בפ' יהושע שבירדן היה הנס רק מצד אחד שקמו נד אחד, כי הירדנים מלמעלה למטה תמו נכרתו כפי הטבע, לכן אמר יסוב לאחור, אבל בים היה הנס משני צדדים לכן אמר וינס:

רש"י יהושע פרק ד

(ג) והעברתם אותם עמכם - כמצות משה לבנות להם מזבח בהר עבל ולכתוב עליהם את דברי התורה ובו יום באו אל הר עבל ובנו בהם את המזבח והעלו עולות ושלמים ואכלו ושתו וקפלו אותם ובאו ולנו בגלגל (ט) ושתים עשרה אבנים - אחרות הקים יהושע בתוך הירדן:

שו"ת מלמד להועיל חלק ג (אבן העזר וחושן משפט) סימן סה

דהנה מתני' דסדר של פסח נשנה בזמן שבית המקדש קיים כדתנן הלילה הזה כולי/כולו/ צלי ובזמן הבית באמת היה די בפ' ארמי אובד אבי כדי להתחיל בגנות ולסיים בשבת, אמנם עיקר השבח היה מספר בפסוק ויביאנו אל המקום הזה וכמו שפ' הספרי שזה בית המקדש, וזה עיקר השבח שהש"ת משרה שבינתו/שכינתו/ בתוכנו בבית המקדש ומפני כך דייק במתני' מתחיל בגנות ומסיים בשבח דהיינו ודורש וכו' עד שיגמור כל הפרשה כולה פי' שצריך שיאמר גם הפסוק ויביאנו אל המקום הזה שבה עיקר השבח, ואף דגומר כל הפרשה כולה לאו דוקא דאינו אומר קרא דועתה הנה הבאתי דשייך לבכורים, ונקיט לישנא דמתני' דבכורים פ"ג מ"ו, מ"מ תני יגמור כל הפרשה כדי לרבות פסוק דויביאנו אל המקום הזה, וכל זה בזמן שבית המקדש קיים, אך לאחר החורבן בודאי לא אמרו ויביאנו אל המקום הזה, ואפשר דבבבל אפילו בזמן הבית לא אמרו ויביאנו אל המקום הזה, ומעתה היה חסר עיקר השבח בפ' ארמי אובד, ואף שמשנה לא זזה ממקומה ונשנית כמו שנשנית בזמן הבית מ"מ היו צריכין לפרש דמתחיל בגנות ומסיים בשבח היינו שיאמרו פסוקים אחרים של גנות ושל שבח דבפ' ארמי אובד יש כאן גנות אבל עיקר השבח נאבד בעוה"ר